

LIKESTILLINGS- OG DISKRIMINERINGSNEMNDA

Postboks 8049 Dep

0031 Oslo

tlf. 95 19 68 00/01

e-post: post@diskrimineringsnemnda.no

hjemmeside: www.diskrimineringsnemnda.no

Sak nr. 09/2010

Sakens parter:

A. A

B. Likestillings- og diskrimineringsombudet

Vedtak av 26. mai 2010

Likestillings- og diskrimineringsnemndas sammensetning:

Trude Haugli, leder

Gudrun Holgersen, nestleder

Racha Maktabi

Kåre Lilleholt

Sissel Markhus

Saken gjelder

Klage over Likestillings- og diskrimineringsombudets henleggelse av 17. desember 2009. Krav om at Ombudet realitetsvurderer klage etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9, vedrørende tilgjengelighet til kjøpesenter for personer med hyperallergi/miljøhandikap. Saken er begrenset til henleggelsesspørsmålet.

Sakens bakgrunn og Ombudets behandling

Den 24. mars 2009 tok A kontakt med Ombudet, og reiste på generelt grunnlag spørsmål om personer med miljøhandikap og hyperallergi har rettigheter etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. Det ble særlig vist til problemet med at svært mange butikker og servicetilbud legges til kjøpesentra. Dette fører til at personer med hyperallergier blir utsatt for parfyme, os og lukt fra blomster og varm mat (blomsterforretninger og matbutikker). For personer med miljøhandikap gjør dette at et betydelig antall butikker og servicetilbud ikke kan nyttegjøres av dem.

Ombudet behandlet saken innledningsvis som en generell henvendelse, og uttalte at:

”Ombudet kan ikke vurdere generelt om kjøpesentre og butikker i kjøpesentre er universelt utformet på de grunnlag du viser til. Men dersom du kan vise til konkrete omstendigheter i bestemte kjøpesentre eller bestemte butikker, som gir ombudet grunn til å tro at diskriminering har funnet sted, så kan du klage til ombudet. ”

Under saksbehandlingen viste hun til at henvendelsen gjaldt AMFI butikksenter i Svolvær. Der er alle typer butikker som supermarked, apotek, kafeer parfymier, blomsterbutikk, skobutikker, klesforretninger, lekebutikk og bokhandel i samme senter. Det samme gjelder for sentrumsbygget på Leknes. Tilsvarende problematikk gjelder for posthuset i Gravdal. Det er lagt i butikk (ICA), slik at det er os og lukt i den del av lokalet som posten ligger i.

I orienteringsbrev oversendt den 13. oktober 2009 ble A anmodet om å ta opp forholdet med de aktuelle butikksentrene.

Hun opprettholdt sin klage i e-post til Ombudet av 14. oktober 2009.

Ombudet henla saken den 17. desember 2009 med henvisning til diskrimineringsombudsloven § 3 femte ledd. Ombudet viste til at de forhold som A tok opp lå utenfor det som lovgiver har ment kan kreves etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9.

A klaget på Ombudets avgjørelse i brev den 10. januar 2010.

Ombudet vurderte saken på nytt. Da det ikke var nye opplysninger i saken opprettholdt Ombudet sin konklusjon.

Saken ble oversendt til behandling i Likestillings- og diskrimineringsnemnda ved brev datert 15. januar 2010. Sekretariatet mottok saken først den 22. februar 2010, og antar at dette skyldes en feildatering fra Ombudets side.

Saken ble behandlet i Nemndas møte den 26. mai 2010 i Oslo. I behandlingen deltok Nemndas medlemmer Trude Haugli (leder), Gudrun Holgersen (nestleder), Racha Maktabi, Kåre Lilleholt og Sissel Markhus.

Fra Likestillings- og diskrimineringsombudet møtte Helene Jesnes og Ragnar Lie. Nemndas sekretariat var representert ved Geir-Olav Jensen og Synnøve Leikvoll.

A har gjort gjeldende:

Diskriminering av personer med miljøhandikap er et økende problem, og det skaper sykdom. Hun og hennes familie er rammet av denne sykdommen, og hun må unngå parfyer, lukt fra vaskemidler og andre kjemiske lukter (maling, lakk osv.), stekos og frityrsteking, steder med blomsterduft med videre. I tillegg har hun tre barn og et barnebarn som alle må ta liknende hensyn.

Det bør ikke være tillatt med vaffelsteking og annen matlaging i inngangspartier eller i butikker, offentlige bygg som skoler, idrettshaller, sykehus mv.

Dersom forholdene for personer med miljøhandikap skal bedres bør fremtidige kjøpesentra få forskrifter som samler butikker med allergener fra matos, dyr, blomster og sterke lukter i en egen avdeling.

Ved Ombudets henleggelse utelates en økende gruppe mennesker fra vanlige servicetilbud og butikker.

Klager har for øvrig vist til at kjøpesentra har ramper og heiser for bevegelseshemmede, og de tiltak som er aktuelle i forhold til miljøhemming er enkle tiltak; som for eksempel lovforbud mot å steke vafler, pannekaker og fiskekaker uten avtrekksvifte midt i butikklokaler. Dette kan løses ved at slik aktivitet begrenses til der det allerede i dag eksisterer avtrekksvifter, og dette medfører ikke at kostnaden er en uforholdsmessig byrde for virksomhetene.

En utvikling hvor blomsterbutikker nedlegges, og omsetning av planter skjer i matbutikker, kiosker og bensinstasjoner fører til at personer med alvorlige allergier mot for eksempel juleblomster stenges ute fra butikker. Ved å hindre blomstersalg overalt, og unngå å ha blomster i sykehus, legekantor og offentlige bygg blir det mulig å ta kontroll over denne sykdomsutviklingen.

Nemndas vurderinger

Saken gjelder klage over avgjørelse om henleggelse fra Likestillings- og diskrimineringsombudet. Dersom henleggelsen blir satt til side må Ombudet realitetsbehandle saken.

Det følger av diskrimineringsombudsloven § 3 femte ledd tredje punktum at:

Ombudet kan i særlige tilfeller henlegge en sak dersom ombudet ikke finner grunn til videre behandling.

Selv om hovedregelen er at saker skal ferdigbehandles hos Ombudet, har Ombudet likevel en skjønsmessig adgang til å kunne henlegge saker når dette er mest hensiktsmessig. Ombudet kan i den sammenheng for eksempel veie hensynet til effektiv ressursbruk mot hvor sannsynlig det er at brudd blir påvist. Det er uttalt i Ot.prp. nr. 34 (2004-2005), på side 84 og 100, at Ombudet har anledning til å henlegge en sak dersom Ombudet vurderer det slik at det påklagede forholdet åpenbart ikke er i strid med diskrimineringsloven.

Ombudet har vurdert det slik at klagen er fremmet for å få til fundamentale endringer med hensyn til tilrettelegging for noen personer med miljøhemming, og at dersom klagen tas til følge vil dette kunne føre til store ombygginger. Slike endringer bør skje ved endring av plan- og bygningslovgivningen.

Slik Nemnda forstår klagen gjelder den i og for seg spesifikke kjøpesentra i Lofoten, men er generell både med hensyn til hvilke butikker som saken gjelder, og med hensyn til hva klagebehandlingen konkret skal munne ut i. Ombudet vil i denne saken ikke kunne vurdere konkret hvilke butikker i sentrumsbygget på Leknes som uttalelsen skal rettes mot og hvilke konkrete tiltak som den eller de aktuelle butikkene skal anmodes om å rette opp.

Nemnda utelukker ikke at spørsmål om tilgjengelighet for personer med miljøhandikap kan vurderes etter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 9. Imidlertid er den foreliggende sak av en slik generell karakter at den ikke er egnet til å belyse de spørsmål som saken reiser.

Eter dette ser ikke Nemnda grunn til å tilsidesette Ombudets vurdering av at det ikke er hensiktsmessig å behandle saken videre. Ombudets avgjørelse opprettholdes.

Klagen tas ikke til følge.

Vedtaket er enstemmig.

---o0o---

Vedtaket er et endelig forvaltningsvedtak som ikke kan overprøves gjennom forvaltningsklage. Etter lov om Ligestillings- og diskrimineringsombudet og Ligestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) § 12 om overprøving av Nemndas vedtak, kan vedtaket bringes inn for domstolene til full prøving av saken. Søksmål til overprøving av Nemndas vedtak må reises innen tre måneder etter at underretning om vedtaket er mottatt. Søksmål om gyldigheten av Nemndas vedtak rettes mot staten ved Nemnda.

SAK 24/2009

Likestillings- og diskrimineringsnemnda har fattet slikt vedtak:

Klagen på Likestillings- og diskrimineringsombudets vedtak om henleggelse tas ikke til følge.

Oslo, 26. mai 2010

Trude Haugli
leder

Gudrun Holgersen
nestleder

Kåre Lilleholt

Racha Maktabi

Sissel Markhus